

PM 2012:4 RI (Dnr 303-2375/2011, 303-2376/2011, 303-2377/2011)

Remiss av statens genom Trafikverket, Region Stockholm, ansökan om tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn på norra Lovö, fastigheten Hogsta 4:1 i Ekerö kommun. Mål nr M 3342-11

Remiss av statens genom Trafikverket, Region Stockholm, ansökan om tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Malmviken på Lovö, fastigheten Lovö Edeby 4:1 i Ekerö kommun. Mål nr M 3343-11

Remiss av statens genom Trafikverket, Region Stockholm, ansökan om tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Sättra varv, fastigheterna Sättra 2:1 och Båtvaggan 1 i Stockholms kommun. Mål nr M 3345-11

Remiss från Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, överlämnas yttrande i mål nr M 3342-11, M 3343-11 samt M 3345-11, i enlighet med denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har anmodat staden att inkomma med skriftligt yttrande i tre mål avseende ansökningar om tillstånd för Trafikverket att anlägga och driva tillfälliga hamnar på norra Lovö och vid Malmviken, Ekerö kommun samt vid Sättra varv i Stockholms kommun. Ansökningarna avser tillfälliga hamnar för transporter i samband med byggandet av Förbifart Stockholm.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret har ingenting att erinra mot de föreslagna åtgärderna att anlägga och driva tillfällig hamn på norra Lovö, fastigheten Hogsta 4:1 i Ekerö kom-

mun. Inte heller mot ansökan om tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Malmviken på Lovö, fastigheten Lovö Edeby 4:1 i Ekerö kommun, har stadsledningskontoret något att erinra. I målet angående tillfällig hamn vid Sätra varv vidhåller stadsledningskontoret den uppfattning som staden tidigare har uttryckt.

Mina synpunkter

Förbifart Stockholm är en historisk infrastrukturesatsning och behövs i syfte att hålla ihop ett växande Stockholm. Cirka 80 procent av all trafik i länet går idag mellan den södra och norra delen av Stockholm, vilket hårt belastar Essingeleden och Stockholms innerstad samt medför bristande framkomlighet för resenärer – både med bil och med kollektivtrafik. Förbifart Stockholm är en väsentlig investering för att avhjälpa dagens brister samt öka Stockholms konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt samt integrationen mellan länets södra och norra delar.

Den sjöförlagda ledningen för den tillfälliga hamnen på fastigheten Hogsta 4:1 förläggs bland annat på fastigheten Blackeberg 1:1 som ägs av Stockholms stad. Man har bedömt att inga bostäder kommer att utsättas för buller över norm och därutöver föreslås ersättning utgå enligt 55 § väglagen för det område inom denna fastighet som tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt. Detta ställer jag mig positiv till.

Att anlägga och driva en hamn vid Sätra varv är något som bör göras och det snarast möjligt. Detta eftersom hamnen innebär att vägtransporter genom Sätmaskogen kan undvikas, vilket är väsentligt för naturvärdena samt för det rika fritidslivet på platsen. I likhet med stadsledningskontoret anser jag det som positivt att Trafikverket avser att kompensera för intrånget i Sätmaskogens naturreservat. I övrigt instämmer jag i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande avseende de tre remisserna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, överlämnas yttrande i mål nr M 3342-11, M 3343-11 samt M 3345-11, i enlighet med denna promemoria.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stockholm den 13 januari 2012

STEN NORDIN

Bilagor

1. Staten genom Trafikverket, Region Stockholm angående tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Norra Lovön, fastigheten Hogsta 4:1 i Ekerö kommun.
2. Remiss från Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen - ”Staten genom Trafikverket, Region Stockholm angående tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Malmviken på Lovö, fastigheten Lovö 4:1 i Ekerö kommun.”

3. Remiss från Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen – ”Staten genom Trafikverket, Region Stockholm angående tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Sättra, fastigheterna Sättra 2:1 och Båtvaggan 1 i Stockholms kommun.”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att som svar på remissen anför följande

Om Förbifart Stockholm byggs kommer det att leda till spridd stadsstruktur och ökad exploatering, ökad biltrafik och högre koldioxidutsläpp från trafiken, hälsovådligt höga halter av partiklar i tunnlar m.m. Därför anser vi att planeringen av Förbifart Stockholm bör avbrytas och resurserna flyttas över till utbyggnad av miljöanpassad kollektivtrafik.

Byggandet och driften av Förbifart Stockholm kommer att få stor påverkan på alla berörda områden och att medföra oacceptabel påverkan på berörda naturreservat. Femton miljoner ton bergmassor från Förbifart Stockholm ska transporteras ut genom de tillfälliga hamnarna och det kommer att alstras stora mängder stendamm vid krossningen. Vid hög nederbörd riskerar stendamm att rinna ut i recipienten och långsamt sedimentera. Vi saknar en grundlig analys av riskerna för påverkan på Mälaren som dricksvattentäkt samt skador på fisk och andra vattenlevande organismer.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Stefan Nilsson* och *Sara Pettigrew* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

I samband med anläggning av de temporära hamnarna vill vi trycka på vikten av att allt arbete, både vid själva byggandet av den temporära hamnen samt vid arbetet i hamnen sker inom fungerande inneslutningar eftersom arbetet sker nära våra vattentäkter.

Vänsterpartiet avstyrker hela Förbifarten pga. dess oförenlighet med uppsatta klimatmål. Trafikverkets senaste bedömning visar bland annat att trafiken måste minska med minst 20 % i tätortsområden (inte öka med minst 5 %) och att fordonsflottan år 2020 på grund av dagens bilköp till stor del kommer att bestå av fossilberoende fordon. Vi noterar också att lastbilstrafiken kontinuerligt ökar sina totala utsläpp trots åtgärder i motsatt riktning.

Om byggandet av Förbifarten igångsätts innan det slutligen stoppas motsätter vi oss utifrån bland annat miljöförvaltningens bedömningar intrång i existerande naturreservat vad gäller vattenverksamhet och kräver alternativa åtgärder. Detsamma gäller de allvarliga inskränkningar som drabbar friluftslivet i/på vatten, isar, öar och stränder som drabbar de fyra berörda naturreservaten och de riksintressen som gäller för Mälaren vad gäller friluftslivet.

Vi begär också att Naturvårdsverkets riktlinjer vad gäller buller ska gälla vid bedömning av hamnanläggningar. I övrigt tillstyrker vi i allt väsentligt miljöförvaltningens synpunkter.

Möjligheten att öka tillrinningen av renat vatten till Igelbäcken i anslutning till det s.k. Stordiket vid Akalla bör undersökas liksom möjligheten att genom ändrad reglering av Igel-

bäckens källsjö öka vattenföringen under lågvattenperioder. Det är också av ekologiska skäl bättre att tillföra eventuellt dricksvatten, vilket bör vara en absolut sista utväg, till källsjön istället för direkt till Igelbäcken. Liknande lösningar bör prövas för Sätträbäcken genom skapandet av nya gölar/våtmarker om så behövs.

ÄRENDET

Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har anmodat staden att inkomma med skriftligt yttrande i målen M 3342-11, M 3343-11 samt M 3345-11 avseende statens genom Trafikverket, Region Stockholm, ansökningar om tillstånd att anlägga och driva tillfälliga hamnar på norra Lovö och vid Malmviken, Ekerö kommun, samt vid Sättra varv i Stockholms kommun.

Tillfällig hamn på norra Lovö i Ekerö kommun

Ansökan avser tillstånd att

- utföra en stenlastningskaj och en ro-ro-kaj,
- bedriva hamnverksamhet med fartyg med bruttodräktighet av minst 1 350,
- anlägga en på sjöbotten i Lambarfjärden förlagd ledning för transport av process- och dränvatten från tunnelarbetena med Förbifarten, och
- bortleda ytvatten från Mälaren med högst 170 000 kubikmeter per år.

Ansökan avser även dispens enligt 7 kap. miljöbalken från skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Byggnationsarbetena för hamnens etablering bedöms pågå i cirka nio månader och antas främst medföra grumling i vattnet, buller och markpåverkan. Samma omgivningspåverkan väntas i rivningsskedet, som bedöms pågå i omkring ett år. Under tiden som hamnen är i drift förväntas den huvudsakliga miljökonsekvensen vara buller och damm från stenlastningen till fartygen samt buller från ro-ro-kajen.

I anslutning till hamnens etablering byggs även en anläggning för uttag av ytvatten i hamnområdet samt anläggs en tillfällig sjöledning till Blackeberg. Under tunneldrivningen leds processavloppsvatten från byggarbetsplatsen i den tillfälliga ledningen via hamnen till avloppstunneln i Blackeberg.

Hamnens drifttid bedöms omfatta cirka fem år, varav tre till fyra år för bergutlastning. Genom hamnen beräknas sammanlagt cirka 2,8 miljoner ton tunnelberg skeppas ut. Antalet fartygsanlöp för lastning av tunnelberg beräknas uppgå till som mest 800 anlöp årligen. Mängden byggmaterial och maskiner som kommer att transporteras in via ro-ro-kajen bedöms till sammanlagt cirka 270 000 ton. Antalet fartygsanlöp för sådana transporter beräknas till högst cirka tolv per dag.

Området är inte detaljplanlagt. Hamnen etableras i riksintresseområdet ”Mälaren med öar och strandområden” (4 kap. 2 § miljöbalken). Större delen av Lovö ingår i ett område som är av riksintresse för kulturmiljön (3 kap. 6 § miljöbalken). Hamnen ligger i sin helhet utanför detta riksintresseområde. Hamnen avses placeras mitt emot Grimstaskogen med avstånd om cirka 600 meter över fjärden.

Hamn- och vattenverksamheten för hamnanläggningarna och ytvattenintag kommer att bedrivas inom fastigheterna Hogsta 4:1 i Ekerö kommun. Den sjöförlagda ledningen förläggs på fastigheterna Hogsta 4:1 och Rörby 1:1 i Ekerö kommun, samt Blackeberg 1:1 i Stockholms stad. Fastigheterna Hogsta 4:1 och Rörby 1:1 ägs av Statens fastighetsverk; fastigheten Blackeberg 1:1 ägs av Stockholms stad. Inga bostäder bedöms utsättas för buller över norm.

Tillfällig hamn vid Malmviken på Lovö i Ekerö kommun

Ansökan avser tillstånd att

- utföra en kajläggning,
- bedriva hamnverksamhet med fartyg med bruttodräktighet av minst 1 350, och
- bortleda ytvatten från Mälaren med högst 270 000 kubikmeter per år.
- Ansökan avser även dispens enligt 7 kap. miljöbalken från skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde.

Byggnationsarbetena för hamnens etablering bedöms pågå i cirka sju månader och antas främst medföra grumling i vattnet, buller och fysisk åverkan på mark och vegetation. Samma omgivningspåverkan väntas i rivningsskedet, som bedöms pågå i omkring ett år. Under tiden som hamnen är i drift förväntas den huvudsakliga miljökonsekvensen vara buller och damm från stenlastningen till fartygen.

Hamnens drifttid bedöms omfatta cirka fyra till sex år. Genom hamnen beräknas sammanlagt cirka fyra miljoner ton tunnelberg skeppas ut. Antalet fartygsanlöp beräknas uppgå till som mest cirka 1 300 anlöp årligen.

Området är inte detaljplanelagt. Lovö ingår i riksintresseområdet ”Mälaren med öar och strandområden” (4 kap. 2 § miljöbalken). Större delen av Lovö ingår i ett område som är av riksintresse för kulturmiljön (3 kap. 6 § miljöbalken). Hamnen ligger inom detta riksintresseområde. Hamnläget är cirka 3,7 kilometer från intaget till Lovö vattenverk.

Hamn- och vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheten Lovö-Edeby 4:1 i Ekerö kommun. Fastigheten ägs av Statens fastighetsverk. Någon annan fastighet bedöms inte beröras av vattenverksamheten. Fyra bostadshus bedöms beröras av bullernivåer över 45 dB(A) vid fasad under hamnens driftskede.

Tillfällig hamn vid Sättra varv i Stockholms kommun

Ansökan avser tillstånd att

- utföra en stenlastningskaj och en roro-kaj,
- bedriva hamnverksamhet med fartyg med bruttodräktighet av minst 1 350, och
- bortleda ytvatten från Mälaren med högst 170 000 kubikmeter per år.

Ansökan avser även dispens enligt 7 kap. miljöbalken från skyddsföreskrifter för Östra Mälarens vattenskyddsområde och från föreskrifter för Sättraskogens naturreservat för att få företa vissa åtgärder.

Byggnationsarbetena för hamnens etablering bedöms pågå i cirka ett år och antas främst medföra grumling i vattnet, buller och markpåverkan. Samma omgivningspåverkan väntas i rivningsskedet, som bedöms pågå i omkring ett år. Under tiden som hamnen är i drift förväntas den huvudsakliga miljökonsekvensen vara buller och damm från stenlastningen till fartygen och buller från roro-kajen.

Hamnens drifttid bedöms omfatta cirka sex år, varav fyra år för bergutlastning. Genom hamnen beräknas sammanlagt cirka 1,8 miljoner ton tunnelberg skeppas ut. Antalet fartygsanlöp för lastning av tunnelberg beräknas uppgå till som mest cirka 530 anlöp årligen. Mängden byggmaterial och maskiner som kommer att transporteras in via roro-kajen bedöms till sammanlagt cirka 200 000 ton. Antalet fartygsanlöp för sådana transporter beräknas till högst cirka tolv per dag.

Området där den tillfälliga hamnen ska uppföras är detaljplanelagt som småbåtshamn och omfattas ej av strandskydd. Sätmaskogen ingår i riksintresseområdet "Mälaren med öar och strandområden" (4 kap. 2 § miljöbalken). Hamnområdet ligger invid angränsande farled. Hamnen avses placeras vid Sättra varv där Sättra Båtsällskap, Sättra varv intresseförening och Fiskafjärdens båtklubb bedriver fritidsbåtverksamhet. Varvet är omgivet av Sätmaskogen. De ytor som avses tas i anspråk för Trafikverkets hamn är huvudsakligen redan exploaterade markytor samt delar av det vattenområde som idag utnyttjas av småbåtshamnen. En mindre del av hamnytorna påverkar Sätmaskogen.

Sätmaskogen är sedan den 20 juni 2006 naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Trafikverket ansöker hos mark- och miljödomstolen, med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket samt 21 kap. 3 § miljöbalken, om dispens från förbuden att gräva, schakta och fylla ut, att anlägga byggnader och anläggningar, att asfaltera och anlägga väg och parkeringsplats, att dra mark- och jordkabel, samt att anlägga bryggor och hårdgöra stränder. Därutöver kommer Trafikverket att ansöka hos Stockholms stad om dispens för trädavverkning och instängsling.

Hamn- och vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheterna Båtvagn 1 och Sättra 2:1 i Stockholms stad. Fastigheterna ägs av Stockholms stad. Sättra Båtsällskap, Sättra varv intresseförening och Lars Ohlsson Båtmarina AB bedriver verksamhet på fastigheterna genom arrendeavtal. Några andra fastigheter bedöms inte berörda av vattenverksamheten. Under bygg- och rivningsskedet bedöms fyra bostadshus bli berörda av bullernivåer över 60 dB(A). Under hamnens driftskede bedöms 13 bostadshus bli berörda av bullernivåer över 45 dB(A) vid fasad.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 december 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets förslag till yttrande avser stadens synpunkter i sin egenskap av sakägare i de aktuella målen och begränsar sig till relevanta aspekter ur det perspektivet. Därutöver kommer staden i särskild ordning, genom miljö- och hälsoskyddsmyndigheten, att yttra sig i egenskap av tillsynsmyndighet. Synpunkter ur tillsynsmyndighetsperspektiv tas inte med i detta yttrande.

Allmänt konstaterar stadsledningskontoret att staden i flera tidigare sammanhang har ställt sig generellt positiv till sträckning och utformning av Förbifart Stockholm. I sitt yttrande över arbetsplanen för Förbifarten den 24 augusti 2011 (PM 2011:115) underströk staden, genom kommunstyrelsen, att Förbifarten tillsammans med Citybanan framstår som nödvändig för att klara kommunikationerna över Saltsjö-Mälarsnittet mot bakgrund av den förväntade tillväxten av befolkning och ekonomisk aktivitet i regionen.

Stadsledningskontoret finner ingen anledning att nu göra några andra generella ställningstaganden än de som staden gjorde i sitt yttrande över arbetsplanen. Nedan redogör kontoret därför endast för de specifika synpunkter som kan anses relevanta i de aktuella målen i mark- och miljödomstolen.

Mål nr. M 3342-11. Tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn på norra Lovö,

fastigheten Hogsta 4:1 i Ekerö kommun

Stadsledningskontoret har ingenting att erinra mot de föreslagna åtgärderna utan tillstyrker att tillstånd ges för anläggande och drift av tillfällig hamn i det föreslagna läget, liksom för anläggande av sjöledning inom fastigheterna Hogsta 4:1 och Rörby 1:1 i Ekerö kommun, samt Blackeberg 1:1 i Stockholms stad. Kontoret ställer sig positivt till att ersättning föreslås utgå enligt 55 § väglagen för det område inom fastigheten Blackeberg 1:1 som tas i anspråk med tillfällig nyttjanderätt.

Mål nr. M 3343-11. Tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Malmviken på Lovö, fastigheten Lovö Edeby 4:1 i Ekerö kommun

Stadsledningskontoret har ingenting att erinra mot de föreslagna åtgärderna utan tillstyrker att tillstånd ges för anläggande och drift av tillfällig hamn i det föreslagna läget.

Mål nr. M 3345-11. Tillstånd att anlägga och driva tillfällig hamn vid Sätra varv, fastigheterna Sätra 2:1 och Båtvaggan 1 i Stockholms kommun

I arbetsplanen för Förbifart Stockholm beskrivs hur en arbetstunnel ska mynna vid den tillfälliga hamnen i Sätra varv där krossat berg ska kunna transporteras vidare med pråm. I sitt yttrande över arbetsplanen, dnr. 314-1209/2011, framför staden som sin mening att det är angeläget att hamnen byggs så snart som möjligt. Detta eftersom hamnen innebär att vägtransporter genom Sätraskogen kan undvikas, vilket är betydelsefullt såväl för naturvärdena som för det rika fritidslivet på platsen.

Stadsledningskontoret finner ingen anledning att göra någon annan bedömning i detta skede, utan vidhåller den uppfattning som staden tidigare har uttryckt. Kontoret ställer sig positivt till Trafikverkets avsikt att kompensera för intrånget i Sätraskogens naturreservat genom att ta bort kulverten över Sätraån. Därutöver konstaterar kontoret att också nya stigar, skyltning samt restaureringsåtgärder i ekmiljöer har diskuterats mellan staden och Trafikverket.

Stadsledningskontoret konstaterar vidare att, i likhet med vad som noterades i samband med arbetsplanen för Förbifart Stockholm, vissa bostäder på grund av bland annat topografiska förhållanden kommer att påverkas av bullernivåer över 55 dB(A). Kontoret anser dock att detta kompenseras för i nöjaktig utsträckning genom Trafikverkets föreslagna åtaganden i avsnitt 2.2.2 och 2.3.1 (Förslag till villkor för de tillståndssökta verksamheterna). För att säkerställa att eventuell olägenhet för kringboende minimeras anser stadsledningskontoret att det är angeläget att kontrollprogrammet för buller tas fram i nära samråd med tillsynsmyndigheten och tillämpas nogsamt under hamnverksamhetens etablering, drift och avveckling.

Med hänvisning till det ovan anförda har stadsledningskontoret ingenting i övrigt att erinra mot de föreslagna åtgärderna utan tillstyrker att tillstånd ges för anläggande och drift av tillfällig hamn i det föreslagna läget. Kontoret vill emellertid understryka att detta yttrande görs av staden i egenskap av sakägare i målet. Därutöver kommer staden att i särskild ordning, genom miljö- och hälsoskyddsnämnden, yttra sig i egenskap av tillståndsmyndighet.